

6. Systém poradenství u jedinců se sluchovým postižením

screening sluchu, střediska rané péče, speciálně pedagogická centra – vymezení, legislativa, služby

Kateřina Blatná

Kdo poskytuje poradenské služby osobám se SP?

- střediska rané péče pro SP
- speciálně pedagogická centra při školách pro SP
- školská poradenská zařízení
- činnost je dána **vyhláškou č. 116/2011 Sb.** kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., **o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních**
- raná péče je definována v **zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách (paragraf 54)**

Kdo odhalí sluchovou vadu?

- **českými zákony není dána povinnost celoplošného novorozeneckého screeningu sluchu**
- **rodič** musí bedlivě **sledovat vývoj dítěte**
- měl by mu napomáhat **pediatr** v rámci **preventivních lékařských prohlídek**
- česká legislativa toto upravuje pomocí **vyhlášky č. 3/2010 Sb., o stanovení obsahu a časového rozmezí preventivních prohlídek**
- jediný platný dokument, který udává povinnost zaměřit se na odhalení SV

První diagnostický moment

Termíny preventivních prohlídek

- **dva dny od propuštění z porodnice** (orientační vyšetření sluchu, vyšetření uší, nosu, dutiny ústní a krku včetně uzlin)
- **4. až 5. měsíc** (orientační vyšetření sluchu)
- **8. měsíc** (orientační vyšetření sluchu)
- **12. měsíc** (vyšetření sluchu, vývoje řeči)
- **18. měsíc** (vyšetření sluchu a rozvoje řeči)
- **dále ve 3, 7, 9, 11, 13, 15 a 17 letech** (vyšetření řeči, hlasu a sluchu)

RANÁ PÉČE

<http://www.detskysluch.czz>

Proč je důležitá raná péče?

- **souvisí s tím celkový rozvoj dítěte s postižením**
- **čím časněji je péče poskytnuta, tím lépe – jak pro rodiče, tak pro samotné děti**
- **finance**
- **senzitivní vývojová perioda**
  - genetický program, kdy v určité fázi vývoje dítěte dozrává centrální nervová soustava a organismus je biologicky připraven na vývoj některé nové funkce
  - v tomto období má dojít k **intenzivnímu kontaktu s jakýmkoliv jazykem**, aby se v mozku vytvořily potřebné spoje (jazyk a řeč – do dvou až tří let)

Definice rané péče...

...dle Národního plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením (1998):

- systém služeb a programů poskytovaných dětem ohroženým v sociálním, biologickém a psychickém vývoji
- dětem se zdravotním postižením
- a jejich rodinám
- s cílem předcházet postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho následky
- a poskytnout rodině i dítěti možnost sociální integrace.

Raná péče z pohledu legislativy

= raná intervence

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách definuje ranou péči:

1) Raná péče je **terénní služba**, popřípadě **doplněná ambulantní formou služby**, poskytovaná **dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let**, které je **zdravotně postižené**, nebo jehož **vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu**. Služba je zaměřena **na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby**.

(2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto **základní činnosti**:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Středisko rané péče

- 2001, Praha, Raná péče Čechy
- 2005, Olomouc, Raná péče pro Moravu a Slezsko
- jsou součástí obecně prospěšné společnosti **Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s.** (dříve Federace rodičů a přátel sluchově postižených, o. s.)
- klienty jsou rodiny s dětmi:
  - se sluchovým postižením
  - s duálním postižením
  - se souběžným postižením více vadami zpravidla do 7 let věku

Činnost SRP

Speciálně pedagogická centra z pohledu legislativy

- vyhláška č. 72/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- standardní činnosti společné (I) a speciální (II)

Poradenské služby jsou poskytovány:

- dětem, žákům, studentům
- jejich zákonným zástupcům
- pedagogickým pracovníkům
- školám
- školským zařízením

SPC a standardní činnosti společné

- vyhledávání žáků se zdravotním postižením (**depistáž**)
- **komplexní diagnostika žáka** (speciálně pedagogická a psychologická)
- tvorba **plánu péče o žáka** (strategie komplexní podpory žáka, pedagogicko-psychologické vedení apod.)
- **přímá práce s žákem** (individuální a skupinová)
- **konzultace** pro zákonné zástupce, pedagogické pracovníky, školy a školská zařízení
- **sociálně právní poradenství** (sociální dávky, příspěvky apod.)
- **metodická činnost** pro zákonné zástupce, pedagogy (podpora při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu)
- **kariérové poradenství** pro žáky se zdravotním postižením
- zapůjčování **odborné literatury**
- **zapůjčování** rehabilitačních a kompenzačních **pomůcek** podle potřeb žáků
- **IVP, vedení dokumentace ...**

SPC a speciální činnosti pro klienty se SP

- budování a rozvoj **komunikačních dovedností** klienta
- **orální komunikace** (logopedické techniky: výstavba mluvené řeči od hlásek po věty, náprava výslovnosti, posazení hlasu, rozvoj slovní zásoby, sluchová výchova, rytmizace, dechová cvičení...)
- **vizuálně motorická komunikace** (znakový jazyk, oční kontakt, jemná a hrubá motorika, mimika obličeje, polohy a postavení rukou, umístění v prostoru, pojmová a slovní zásoba ve znacích, stavba věty)
- **výcvik čtení s porozuměním**
- **výcvik odezírání**
- **kurzy znakového jazyka** pro rodiče a další uživatele služeb
- **nácvik činností pro vyšetření audiometrem**
- speciální **příprava na kochleární implantaci a pooperační rehabilitační péče ...**

Raná péče a SV

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315080042-tep-24/212411058130016/>
- TEP 24

Literatura

- DOLEŽALOVÁ, L., HRICOVÁ, L. Raná intervence u dětí se sluchovým postižením a u dětí s hluchoslepotou. In OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno : MU, 2002. ISBN 978-80-210-5880-4.
- HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál, 2012. 159 s. ISBN 978-80-2620-084-0.
- <http://www.tamtam-praha.cz>
- Bakalářská práce, Pavla Vaňková